25e VERJAARDAG NEXUS INSTITUUT

25 jaar NEXUS

Jubileumsymposium

The Magic Mountain Revisited

Cultivating the Human Spirit in Dispirited Times

Foto: Raphael Schaller

Zaterdag 21 september 2019 | 9.15 — 17.00 uur

Nationale Opera & Ballet, Amsterdam

Edoardo Albinati — Ian Bostridge — Antonio Damasio — Aleksandr Dugin
Rebecca Foon — Saskia Giorgini — Intissar Kherigi — Flavia Kleiner
Nadine Labaki — Bernard-Henri Lévy — Joan Magrané Figuera
Andrea Marcolongo — Celeste Marcus — Sari Nusseibeh — Pamela Paul
Jesse Paris Smith — Wojtek Wieczorek — Leon Wieseltier

Programma Nexus-jubileumsymposium

Zaterdag 21 september 2019
Nationale Opera & Ballet, Amsterdam

9.15 uur	Welkom Rob Riemen
9.30 uur	THE RETURN OF SETTEMBRINI AND NAPHTA IN THE 21ST CENTURY Het debat tussen Bernard-Henri Lévy en Aleksandr Dugin
10.30 uur	Koffiepauze
11.00 uur	A MAGIC MOUNTAIN CONVERSATION: ON CULTURE AND POLITICS, LIFE AND DEATH Edoardo Albinati, Antonio Damasio, Nadine Labaki, Sari Nusseibeh, Pamela Paul, Leon Wieseltier
12.45 uur	Lunch, aangeboden door het Nexus Instituut
13.30 uur	MAGIC MOUNTAIN MUSIC Ian Bostridge (zang) en Saskia Giorgini (piano)
14.15 uur	BEING HANS CASTORP IN OUR TIME Intissar Kherigi, Flavia Kleiner, Joan Magrané Figuera, Andrea Marcolongo, Celeste Marcus, Jesse Paris Smith, Wojtek Wieczorek
16.00 uur	Einde zaalprogramma, signeersessie bij de boekenstand
16.10 uur	WHAT'S TO BE DONE? Werksessie onder leiding van Rebecca Foon met de nieuwe Hans Castorps*
17.00 uur	Einde

Voor het bijwonen van het Nexus-symposium dient u vooraf een entreebewijs te bestellen. U kunt dat doen via www.nexus-instituut.nl of met de aanmeldkaart.

Wijzigingen in het programma voorbehouden. Kijk voor de algemene voorwaarden en voor actuele informatie over het symposium en de sprekers op www.nexus-instituut.nl. De voertaal van het symposium is Engels.

* Het aantal mensen dat aan deze sessie kan deelnemen is beperkt. Zie p. 17 voor meer informatie.

Nexus-symposium 2019

25e VERJAARDAG NEXUS INSTITUUT

The Magic Mountain Revisited

Cultivating the Human Spirit in Dispirited Times

'Je krijgt hier andere ideeën!', zo wordt niet alleen Hans Castorp begroet bij zijn aankomst in het sanatorium in het Zwitserse hooggebergte van Davos, maar ook de lezer van zijn verhaal in *De toverberg*, het meesterwerk van Thomas Mann.

In de zomer van 1907 besluit de 23-jarige Hans Castorp, net afgestudeerd als ingenieur en reeds verzekerd van een goede betrekking bij een grote scheepswerf in Hamburg, zijn vakantie van drie weken te benutten om in Davos zijn aan tuberculose lijdende neef Joachim gezelschap te houden. Bij aankomst blijkt al gauw dat Castorp in de veronderstelling verkeert dat zijn neef, een luitenant in het leger die al een half jaar in het hooggebergte verblijft, aan het einde van de drie weken vakantie samen met hem weer zal afreizen naar het laagland, naar de echte wereld en het dagelijkse bestaan van werken, geld verdienen, het vaderland dienen, de maatschappij tot nut zijn… Maar dat, zo antwoordt zijn zieke neef, zal niet zo zijn. Niet alleen zal hij zeker nog een half jaar moeten blijven, maar, zo houdt hij zijn zojuist aangekomen familiegast voor, ook jouw idee van tijd en kijk op de wereld zal hier veranderen: 'Je komt er allemaal wel achter. Je krijgt hier andere ideeën.'

En daarmee begint het verhaal van *De toverberg*. Castorp zal niet drie weken, maar uiteindelijk zeven jaren blijven, want ook bij hem wordt tuberculose ontdekt. Die jaren worden zijn leerschool, zijn 'Pädagogische Provinz'; een leerschool van een geheel andere orde dan alle praktische en technische vaardigheden die hij zich tijdens zijn ingenieursopleiding eigen heeft gemaakt. Hier, op de toverberg, zal hij zich moeten gaan verdiepen in de grote vragen over leven, liefde, dood, de problemen van de mensheid, de botsing van wereldbeschouwingen, de toekomst van Europa, de betekenis van kunst, de betekenis van het leven…

De roman eindigt in 1914, als de grote oorlog is uitgebroken. Voor een laatste maal treffen we Hans Castorp. Nu niet langer ver van de dagelijkse werkelijkheid in het hooggebergte, maar als soldaat op het slagveld. Of hij deze oorlog zal overleven, weten we niet. Wel dat hij na deze zeven jaren een geestelijke vorming, een *Bildung* heeft ondergaan waardoor hij een ander mens, waardoor hij volwassen is geworden — met geheel andere ideeën dan toen zijn verhaal begon.

Niet toevallig heeft de schrijver van het boek een identieke ervaring. In 1912 begint Thomas Mann aan wat een humoristische novelle moet worden over de ervaringen van een jonge man in een sanatorium in Davos, geheel in de geest van Schopenhauers en Wagners 'Sympathie zum Tode'. Als hij twaalf jaar later, in oktober 1924, eindelijk het *Finis Operis* kan schrijven, is het werk uitgegroeid tot een roman van meer dan duizend pagina's — en is hij een man geworden met andere ideeën over grote levensvragen en wereldproblemen dan toen hij met *De toverberg* begon.

Een politiek conflict met zijn broer Heinrich, de oorlog, de revoluties in Rusland en Duitsland, de vraag naar wat de toekomst van Europa zal zijn; omwille van dit alles weet Thomas Mann zich genoodzaakt zich te bezinnen op de grondslagen van zijn schrijverschap, zijn eigen mens- en wereldbeeld, zijn visie op cultuur en politiek, de vraag naar de verantwoordelijkheid van kunstenaars en intellectuelen. En dit alles mondt uiteindelijk uit in deze roman waarin, aldus Thomas Mann, 'de echte held de *homo Dei* is, de mens zelf met zijn religieuze vragen over zichzelf, over zijn waarvandaan en waarheen, zijn wezen en zijn bestemming, het geheim van zijn bestaan, de eeuwige raadselopgaven van de mensheid'. En, zoals hij in 1925 in een interview zou verklaren, met dit boek wilde hij vooral '*intellectuele helderheid over het leven zelf scheppen*'.

Ofschoon *De toverberg* alweer bijna honderd jaar geleden gepubliceerd is, is het een klassiek, tijdloos werk geworden dat niets aan betekenis of zeggingskracht verloren heeft.

Want welke student of zojuist afgestudeerde zal zichzelf niet herkennen in Hans Castorp? Niet een superbriljant persoon, maar wel leergierig, open voor nieuwe ervaringen, kritisch en onafhankelijk van geest. Wel al een vak geleerd, maar nog niet heel veel levenservaring. En wie van hen weet zich niet ook een 'zorgenkind des levens' (zoals Castorp in de roman wordt betiteld), nog zoekende naar de eigen plaats in de maatschappij en eigen antwoorden op de grote vragen waar het leven en de maatschappij hem of haar mee confronteren?

Het grote intellectuele conflict in *De toverberg*, dat tussen Verlichting en anti-Verlichting, is niet minder relevant voor onze tijd. En dat tegen het einde van het verhaal een antisemiet met fascistische sympathieën arriveert in het sanatorium, is helaas niet minder actueel.

Zo blijft ook voor ons de vraag: in welke mens- en wereldbeschouwing zouden we moeten geloven? Welke pedagoog te volgen?

Is het Lodovico Settembrini? De Italiaanse vrijmetselaar en humanist, die een hekel heeft aan religie en metafysica, maar alle vertrouwen heeft in de goedheid van de menselijke natuur, de macht van de ratio, en de macht van de literatuur, want, zo meent hij, mooie woorden leiden tot mooie daden. Voor wie de muziek daarentegen te ambigu is, en daarom politiek verdacht, omdat het de mens kan verstrikken in de emotionele, zelfs duistere kanten van zijn bestaan. Ziekte en dood zijn onvermijdelijk, maar bovenal moet je het leven en al wat leven schenkt eren. Vandaar zijn grote liefde voor de humanistische traditie met haar eerbied voor de menselijke waardigheid van ieder individu en het permanente streven naar morele en geestelijke vooruitgang, en zijn weerzin tegen al wat reactionair is. Hij wil een kosmopoliet zijn, is tegen het nationalisme en is er heilig van overtuigd dat de toekomst is aan een verenigd Europa.

De andere pedagoog — niet minder welsprekend en vol overtuigingskracht — is Naphta, een Jezuïet, die ons van een geheel andere mens- en wereldbeschouwing wil overtuigen. Want volgens hem zijn liberalisme, humanisme, kapitalisme slechts lege intellectuele begrippen die op geen enkele wijze invulling kunnen geven aan de geestelijke behoeften van de mens. In tegendeel, ze hebben alleen maar bijgedragen aan de degeneratie van de mensheid tot egocentrische, hebzuchtige, materialistische wezens in een decadente maatschappij. Hij gelooft niet in democratie, omdat het diepste verlangen van mensen juist niet de vrijheid geldt, maar het verlangen naar een onbezorgd leven en een autoriteit die zij daartoe alleen maar hoeven te gehoorzamen. Hij verwerpt ook het kosmopolitisch humanisme van Settembrini, omdat de behoefte aan een sterke nationale identiteit altijd sterker zal zijn. En al aan het begin van de twintigste eeuw voorziet Naphta de opkomst van een totalitaire staat — want dat is wat het volk zal omhelzen, omdat het zich daarin het meest veilig en voldaan blijft voelen.

Maar zijn deze twee intellectuele, politiek-filosofische visies het enige waaruit te kiezen valt, of is er, zoals Hans Castorp begint te vermoeden, een visie op het leven welke dit alles overstijgt, zoals de liefde of het pure leven zelf? Dat zal zeker zo zijn, maar kun je met 'liefde' of 'het leven zelf' een maatschappij ordenen?

Blijft er ook nog steeds die andere vraag van *De toverberg*: waar kunnen we de *Bildung*, de geestelijke vorming vinden voor onze eigen menswording, de zorg voor ons geestelijk bewustzijn, onze morele en geestelijke waarden? Is dat wat de muziek, de literatuur, de filosofie ons te bieden heeft? Hans

Castorp denkt van wel. Het liefst zit hij in een deken gewikkeld op zijn balkon uitkijkend over de besneeuwde bergtoppen en leest hij een boek, overdenkt hij het leven als hij 's avonds naar de sterrenhemel kijkt, heeft hij een goed gesprek (of goede discussie) met de twee heren die zijn pedagoog willen zijn; en het allerliefst luistert hij naar muziek, weet hij zich elke keer tot in zijn ziel geraakt als hij het lied *Der Lindenbaum* uit Schuberts *Winterreise* hoort, als de zuiverste expressie van wat voor hem betekenisvol is. Zelfs de dood kan hem dan niet meer beangstigen, is zelfs iets waarnaar hij kan verlangen.

Kranten leest hij niet, de politieke ontwikkelingen interesseren hem niet en alle waarschuwingen van Settembrini om de politiek niet uit het oog te verliezen en de kranten wel te lezen, negeert hij.

Zo confronteert *De toverberg* ons met weer een vraag die altijd actueel zal blijven: wat moeten wij weten, en wat moeten we kunnen doen om te voldoen aan de *Forderung des Tages*, de eisen van de tijd? Wat is onze eigen, onze intellectuele verantwoordelijkheid? Wat is onze politieke verantwoordelijkheid? En is er nu alle bestaande vormen versleten lijken, een nieuwe, humanistisch geïnspireerde politiek mogelijk als we reactionaire politiek willen vermijden? En wat is daarvoor nodig?

De toverberg eindigt met een *Götterdämmerung*, het uitbreken van die allesverwoestende oorlog in 1914. Een oorlog die voor Castorp, omdat hij de kranten niet had gelezen, als een volslagen verrassing komt. Voor een laatste maal zien we hem als soldaat door de modder van het slagveld rennen, een slagveld dat al bezaaid is met de lichamen van gesneuvelde soldaten. We weten niet of hij die oorlog zal overleven. Maar met de schrijver mogen we nog steeds ook die slotvraag van *De toverberg* stellen: 'Zal ook uit dit wereldfeest des doods, ook uit deze vreselijke koortsgloed, waarin overal in het rond de regenachtige avondhemel is ontstoken eens de liefde zich verheffen?'

Dit is een hoopvolle vraag bij een somber einde van wat toch, uiteindelijk, een optimistisch boek is.

'Je krijgt hier andere ideeën', zo wordt ook de lezer in het begin van de roman begroet. En wie de zeven jaren van Hans Castorp daar op die toverberg mee beleeft, zal zeker ook aan het einde van zijn verhaal andere ideeën hebben. Deze roman, die niets minder is dan een tijdloos document van het Europees humanisme, wijst de weg naar een nieuw vertrouwen in het leven, het vergroot ons bewustzijn voor al wat werkelijk belangrijk is, en wat onze eigen verantwoordelijkheid daarin is. En dat is precies wat het wezen van alle *Bildung*, alle geestelijke vorming, is.

'Wat is het Nexus Instituut?', is een vraag die ons nog regelmatig wordt gesteld. Het enige juiste antwoord is niet dat we een *think tank* zijn, en wij zijn ook geen wetenschappelijk instituut, het is geen artistieke organisatie (ofschoon we

de kunsten zeer zijn toegedaan en het theatrale element niet ontbreekt bij onze publieksactiviteiten), en een 'cultureel instituut' is een te vage term. Het Nexus Instituut is in feite niets anders dan de voortzetting van de roman waaruit het is voortgekomen: *De toverberg*. Vandaar de grote vragen over leven en wereldproblematiek die worden gesteld; het gesprek, het debat dat publiekelijk wordt gevoerd; de ruimte die er wordt geboden aan de meest verschillende, vaak geheel tegengestelde visies. Maar ook de ambitie om bij te dragen aan het voortbestaan van de traditie van een kosmopolitisch Europees humanisme en zijn geestelijke morele waarden, de cultivering van de adel van de geest en de zorg om de ziel, de verdediging van de democratische geest en een boekencultuur — dit alles met een voortdurend oog voor 'de eisen van de tijd'. Niemand zal ooit vooraf het grote gelijk worden gegund, altijd zal de kracht van argumenten moeten gelden. En niets dat moeilijk is, zal worden vermeden, want Spinoza — een van de geestesvaderen van het Europees humanisme — heeft al te zeer gelijk als hij aan het slot van zijn *Ethica* vaststelt dat al het voortreffelijke even moeilijk als zeldzaam is. Daarom wil het Nexus Instituut ook bij uitstek een *elitair* instituut zijn, even elitair als *De toverberg* is in de originele betekenis van het woord: en dat is niet uitsluiting, maar *het beste bieden* dat er is.

Met een eerste Nexus-lezing door de Palestijns-Amerikaanse polyhistor Edward Said werd op 22 september 1994 het Nexus Instituut geopend. Onze 25e verjaardag willen we met een symposium vieren waarmee we tevens de volgende stap in de geschiedenis van het Nexus Instituut zetten: de opening van de Internationale Toverbergschool van het Nexus Instituut. Met een lezing, debatten en muziek zullen de volgende Toverberg-thema's aan de orde komen: Waarom is het conflict tussen Verlichting en anti-Verlichting niet alleen nog steeds actueel maar is de wereldbeschouwing van de anti-Verlichting steeds dominanter aan het worden? En is een nieuwe, door het Europees humanisme geïnspireerde politiek mogelijk in onze tijd? Zal een Verenigd Europa ooit mogelijk zijn? En wat zijn de eisen van onze tijd en wat is nodig om daaraan te voldoen? Wat is de rol van intellectuelen als pedagogen in onze tijd? Wat zijn de vragen, zorgen, toekomstdromen én verantwoordelijkheden van de huidige jonge generatie, honderd jaar na Hans Castorp? Wat voor *Bildung* krijgen zij, zouden zij moeten krijgen? Welke keuzes kunnen zij maken? En wat kan ons leren over de drie grootste ervaringen van het menselijk bestaan: liefde, ziekte en dood?

Het was de ambitie van Thomas Mann om met zijn *Toverberg*, de laatste grote Europese bildungsroman, '*intellectuele helderheid over het leven zelf te scheppen*'. Wat kan ons die intellectuele helderheid verschaffen?

Rob Riemen
Oprichter-directeur Nexus Instituut

Sprekers

EDOARDO ALBINATI (Italië, 1956) is romancier, journalist en scenarioschrijver. Al meer dan twintig jaar geeft Albinati les aan de ingezetenen van een beruchte gevangenis in Rome, waarover hij schreef in zijn memoires *Maggio Selvaggio* (1999). Zijn werk voor de VN-Vluchtelingenorganisatie (UNHCR) in Afghanistan en Niger was de inspiratiebron voor het schrijven van *Il ritorno* (2002) en *Otto giorni in Niger* (2018, met Francesca d'Aloja). Albinati schreef mee aan de filmscenario's van *The Tale of Tales* (2015) en *Fai bei sogni* (*Sweet dreams*, 2016). Met zijn roman *Svenimenti* won Albinati in 2004 de Premio Viareggio, en zijn roman *De katholieke school* (2016) werd bekroond met de Premio Strega, de meest prestigieuze literatuurprijs van Italië. *De katholieke school*, een semi-autobiografisch verhaal over katholieke opvoeding, seksueel misbruik en de opkomst van het fascisme, leest als een spiegelbeeld van *De toverberg* van Thomas Mann. Albinati's meest recente boek is *Cuori fanatici* (2019).

Foto: Sim Canetty-Clarke

IAN BOSTRIDGE (Verenigd Koninkrijk, 1964) is een wereldberoemd tenor. Hij trad op in de voornaamste concertgebouwen van Europa, Azië en Noord-Amerika, en was *artist in residence* in onder meer het Wiener Konzerthaus, Carnegie Hall in New York, het Concertgebouw in Amsterdam en het Barbican Centre in Londen. Zijn albums werden bekroond met alle grote internationale muziekprijzen en Bostridge werd maar liefst vijftien keer genomineerd voor een Grammy. In 2014 verscheen zijn boek *Schuberts Winterreise. Een meesterwerk ontleed*, met een hoofdstuk over de muziek in *De toverberg*.

ANTONIO DAMASIO (Portugal, 1944) verricht als hersenonderzoeker baanbrekend onderzoek naar de manier waarop het brein herinneringen, taal, emoties en beslissingen verwerkt, en is als wetenschapper en Europees denker die werkzaam is op het snijvlak van kunst en wetenschap goed bekend met elk van de 'twee culturen'. Hij dankt zijn wereldfaam aan internationale bestsellers als *De vergissing van Descartes. Gevoel, verstand en het menselijk brein* (1994), *Het gelijk van Spinoza* (2003) en *Het zelf wordt zich bewust* (2010). Zijn meest recente boek is *De vreemde orde der dingen. Het leven, het gevoel en het ontstaan van culturen* (2018). Damasio, die al tientallen jaren in de VS woont en werkt, is David Dornsife Professor of Neuroscience en de oprichter en directeur van het Dornsife Brain and Creativity Institute aan de University of Southern California. Als expert op het gebied van leven, dood en het menselijk lichaam heeft Damasio veel weg van dokter Behrens in *De toverberg*.

ALEKSANDR DUGIN (Rusland, 1962) is als politiek filosoof de ideologische grondlegger van de huidige Russische buitenlandpolitiek en een invloedrijk adviseur van president Poetin. Hij is de oprichter van de Russische Euraziatische Partij en de voornaamste voorvechter van het eurazianisme, de theorie die stelt dat Rusland een unieke culturele positie tussen Europa en Azië inneemt die onverenigbaar is met westerse liberale waarden. Dugin ziet het liberalisme als een groot kwaad en zette zijn ideeën hierover uiteen in werken als *Eurasian Mission. An Introduction to Neo-Eurasianism* (2014), *Last War of the World-Island. The Geopolitics of Contemporary Russia* (2015) en zijn hoofdwerk *The Fourth Political Theory* (2012). Zijn conservatieve, antiliberale wereldbeeld doet denken aan dat van Naphta in *De toverberg*.

REBECCA FOON (Canada, 1978) is cellist, componist, producer en klimaatactivist. Foon is medeoprichter van Esmerine, een bekroond ensemble voor hedendaagse kamermuziek, en was lid van een post-punkband en een collectief voor experimentele instrumentale muziek. Naast haar bijdragen aan meer dan een tiental albums speelde Foon samen met diverse gerenommeerde muzikanten, waaronder Nick Cave. Ook componeerde ze verschillende soundtracks, onder meer van de bekroonde filmdocumentaire *H2Oil*. Haar album *A Common Truth* gaat over klimaatverandering en is een poging om het bijbehorende geheel van persoonlijke, politieke en sociale emoties in muziek te vatten. Samen met Jesse Paris Smith richtte Foon Pathway to Paris op, een non-profitorganisatie die aandacht vraagt voor het implementeren van het klimaatakkoord van Parijs.

Foto: Christine Reichling

SASKIA GIORGINI (Italië, 1985) is een van de belangrijkste pianisten van haar generatie. Haar eerste pianolessen kreeg Giorgini al op haar vierde, om later cum laude af te studeren bij Claudio Voghera aan het conservatorium van Turijn. Vervolgens studeerde ze bij Enrico Pace aan de Accademia di Musica di Pinerolo, bij Julius Drake aan de Kunstuniversität Graz, en bij Pavel Gililov aan het Mozarteum in Salzburg. Giorgini won verschillende prijzen, waaronder de Mozart-prijs en de publieksprijs van de Prix d'AmadèO. In 2015 werd haar uitvoering van een stuk van Chopin tijdens de International Piano Competition Ferruccio Busoni uitgeroepen tot de beste interpretatie, en in 2016 won ze de Internationale Mozart Competitie. Giorgini treedt regelmatig op met tenor Ian Bostridge.

INTISSAR KHERIGI (Tunesië, 1985) is rechtsgeleerde en oprichter van de Jasmine Foundation, een Tunesische ngo ter bevordering van de democratie die zich inzet om jongeren uit achterstandsbuurten te betrekken bij de politiek. Als dochter van sjeik Rached Ghannouchi maakte Kherigi sinds haar jeugd deel uit van de oppositie tegen het regime van Ben Ali. Ze maakte de onderdrukking en terreur in haar land van dichtbij mee en vluchtte uiteindelijk met haar ouders naar Algerije en vervolgens naar het Verenigd Koninkrijk. Kherigi werkte in Londen bij het House of Lords, in New York bij de VN-Veiligheidsraad en in Brussel voor het Europees Parlement. Momenteel is Kherigi promovendus in de politieke sociologie aan Sciences Po in Parijs. In haar academisch onderzoek richt ze zich op decentralisatie, regionale ongelijkheid en hervormingen van lokaal bestuur in het Tunesië van na de Arabische Lente.

Foto: Mirjam Kluka

FLAVIA KLEINER (Zwitserland, 1990) is politiek activist. Kleiner studeerde geschiedenis en rechtsfilosofie in Fribourg en Jeruzalem. In haar werk zet ze zich in voor de democratie en de rechtsstaat en tegen de hedendaagse opkomst van het rechts-populisme. In 2014 initieerde de Zwitserse Volkspartij een referendum voor het opzeggen van immigratieverdragen met de EU, naar aanleiding waarvan Kleiner met een groep gelijkgezinde jongeren de politieke beweging 'Operation Libero' oprichtte. Sindsdien wist de beweging in verschillende Zwitserse referenda rechts-populistische partijen te verslaan. In november 2018 publiceerde Kleiner als een van de woordvoerders van Operation Libero in *The Guardian* een bevlogen brief over de manier waarop rechts-populisme bestreden dient te worden.

NADINE LABAKI (Libanon, 1974) is een van de bekendste en meest geprezen Arabische filmmakers. Ze staat bekend om het ontkrachten van stereotyperingen en vooroordelen, en behandelt in haar werk op humoristische en poëtische wijze gevoelige thema's als het geloof en de rol van de vrouw in de samenleving. Labaki studeerde Audiovisuele Kunsten aan de Saint Joseph University in Beiroet. Haar afstudeerfilm *11 Rue Pasteur* (1997) werd bekroond als beste korte film tijdens de biënnale van de Arabische film in Parijs. In 2007 verscheen haar eerste bioscoopfilm, *Caramel*, een komische film over het alledaagse leven van vijf Libanese vrouwen. Haar tweede film, *Where Do We Go Now?* (2011), over religieuze spanningen tussen christenen en moslims in een dorpje, ging in première op het filmfestival van Cannes en won verschillende internationale filmprijzen. Haar recentste film, *Capernaum* (2018), over een twaalfjarige Syrische jongen in de krottenwijken van Beiroet, werd genomineerd voor de Gouden Palm, won de juryprijs in Cannes en werd genomineerd voor een Oscar.

Foto: Jean Christophe Marmara - *Figarophoto*

BERNARD-HENRI LÉVY (Algerije, 1948) is één van Europa's belangrijkste publieksintellectuelen die de vlag van het Europees humanisme hooghoudt. Hij werd opgeleid aan de prestigieuze École normale supérieure en brak eind jaren zeventig door als een van de antimarxistische 'Nouveaux Philosophes'. Lévy schreef meer dan dertig boeken, waaronder zijn autobiografische uiteenzetting *The Genius of Judaism* (2017) en meest recentelijk *The Empire and the Five Kings* (2019). Net als zijn grote voorbeeld André Malraux zit hij als intellectueel niet alleen achter een schrijftafel, maar is hij ook politiek actief; zo was hij actief ten tijde van het beleg van Sarajevo en is hij nu betrokken bij de strijd van de Koerden. Hij is een invloedrijk adviseur van president Macron. Begin 2019 tourde Lévy langs de grote theaters in Europese hoofdsteden met zijn toneelstuk 'Looking for Europe', en publiceerde hij een pro-Europees manifest tegen het populisme en fascisme, dat ondertekend werd door tal van vooraanstaande intellectuelen waaronder Milan Kundera en de Nobelprijswinnaars Mario Vargas Llosa en Svetlana Aleksijevitsj. Zijn op Verlichtingswaarden gebaseerde wereldbeeld doet denken aan dat van Settembrini in *De toverberg*.

Foto: Daniel Campbell

JOAN MAGRANÉ FIGUERA (Spanje, 1988) is een Catalaanse componist. Zijn eerste compositielessen kreeg Magrané van Ramon Humet, waarna hij studeerde bij Agustí Charles in Barcelona, bij Beat Furrer aan de Kunstuniversität Graz en bij Stefano Gervasoni aan het conservatorium van Parijs. Magrané werd bekroond door de Villa Medici in Rome, was lid van Casa Velázquez in Madrid, en *composer in residence* van La Pedrera in Barcelona. Hij won verschillende internationale muziekprijzen, waaronder de Koningin Sofía Compositieprijs. Het werk van Magrané wordt gekenmerkt door verwijzingen naar kunst en poëzie die voor hem van wezenlijk belang zijn tijdens het creatieve proces, en naar de muziek van Josquin Desprez, Orlando di Lasso en Claudio Monteverdi. Hij ziet kunst als een humanistisch tegenwicht voor de gemakzucht en het banale in het alledaagse leven.

Foto: ROSS035

ANDREA MARCOLONGO (Italië, 1987) is classica en schrijver. Ze studeerde aan de Universiteit van Milaan en aan de Scuola Holden in Turijn, en werkte vervolgens als adviseur op het gebied van storytelling voor verschillende politici en bedrijven. Haar internationale doorbraak beleefde Marcolongo met haar boek *De geniale taal. Waarom we allemaal van het Grieks moeten houden* (2016) waarvan in Italië meer dan 200.000 exemplaren zijn verkocht en dat inmiddels in vele talen is verschenen. Het is een gepassioneerd pleidooi voor de sociale betekenis van een dode taal in onze tijd. Onlangs verscheen de roman *La Misura Eroica* (2018), die werd bekroond met de Lupica del Terriccio-prijs. Momenteel woont Marcolongo in Sarajevo en geeft ze schrijflessen aan de Scuola Normale Superiore in Pisa, aan de Aristotle University in Thessaloniki, aan de Universidad de Los Andes in Bogota en aan UNAM in Mexico-Stad.

CELESTE MARCUS (Verenigde Staten, 1995) is student ideeëngeschiedenis. Ze groeide op in een modern joods-orthodox gezin in een buitenwijk van Philadelphia. Op de middelbare school volgde ze zowel lessen over de traditionele Joodse teksten en gebruiken, als een seculier curriculum. Daarna studeerde ze aan een orthodox seminarie in Jeruzalem, voor ze overstapte naar een seculiere universiteit. Aan de universiteit van Pennsylvania studeerde Marcus ideeëngeschiedenis, met speciale aandacht voor de Europese Verlichting, en bestudeerde ze de filosofen die in het Westen het moderne denken aanjoegen. Tijdens haar studie besteedde ze evenveel aandacht aan haar persoonlijke verhouding tot het geloof als aan Hobbes' *Leviathan*, Spinoza's *Theologisch-politiek traktaat*, en Nietzsches *De vrolijke wetenschap*. Marcus besloot te kiezen voor een Joodse levenswijze; haar afstudeerscriptie, getiteld 'A Printed People: Journalism and Jewish Consciousness in Nineteenth Century British Jewry', was een van de vruchten van die keuze. In 2015 was Marcus oprichter en hoofdredacteur van het tijdschrift *Or* (Hebreeuws voor 'licht'). Marcus was onderzoeksassistent van columnist David Brooks en werkte onder meer voor het Brookings Institution en het Aspen Institute.

SARI NUSSEIBEH (Syrië, 1949) is een Palestijns politicus en politiek filosoof. Hij studeerde filosofie aan Oxford en promoveerde in de islamitische filosofie aan Harvard. Na zijn studie zette Nusseibeh zich als politiek activist in voor een onafhankelijke Palestijnse staat en vrede in het Midden-Oosten, onder meer via de organisatie Peace Now samen met de Israëlische filosoof Avishai Margalit, met wie hij in Oxford bevriend raakte. Nusseibeh is hoogleraar filosofie aan de Al-Quds-universiteit in Jeruzalem en was tot 2002 de vertegenwoordiger van de Palestijnse Autoriteit in die stad. Hij ontving meerdere onderscheidingen, waaronder de Four Freedoms Award voor godsdienstvrijheid in 2004 en — samen met Amos Oz — de Siegfried Unseld Preis in 2010. Zijn recentste publicaties zijn *What Is a Palestinian State Worth?* (2012) en *The Story of Reason in Islam* (2016).

PAMELA PAUL (Verenigde Staten, 1971) is hoofdredacteur van *The New York Times Book Review* en chef van de boekenredactie van *The New York Times*. Ze publiceerde vijf boeken. Haar debuut, *The Starter Marriage and the Future of Matrimony* (2003), werd door *The Washington Post* gezien als een van de beste boeken van het jaar. Voor haar boek *By the Book* (2014) interviewde Paul meer dan zestig wereldberoemde auteurs over literatuur. In *My Life with Bob* (2017) beschrijft ze haar leeservaringen en interpretaties van enkele klassieke romans, waaronder *De toverberg*. Dit najaar verschijnt van haar hand *How to Raise a Reader*.

JESSE PARIS SMITH (Verenigde Staten, 1987) is componist, schrijver, muzikant en klimaatactivist. Ze werd, als dochter van Fred en Patti Smith, geboren in een bijzonder muzikaal gezin. Sinds 2004 treedt ze op als muzikant en maakt ze albums met artiesten van over de hele wereld. In haar werk legt ze bewust de nadruk op de transformerende en genezende kracht die schuilt in muziek. Smith is lid van de raad van advies van het Tibet House US, waar ze tentoonstellingen en evenementen organiseert. Na de aardbeving in Nepal in april 2015 richtte ze Everest Awakening op, een organisatie voor humanitaire hulp en wederopbouw in de regio. In 2014 richtte Smith samen met Rebecca Foon Pathway to Paris op, een non-profitorganisatie waarmee ze de afgelopen vijf jaar meerdere grote benefietconcerten organiseerde om aandacht te vragen voor klimaatverandering.

WOJTEK WIECZOREK (Polen, 1998) is geboren en getogen in Warschau. Hij studeerde geneeskunde, maar besloot het roer om te gooien om zich te wijden aan de literatuur. In 2018 verhuisde hij naar Amsterdam om geesteswetenschappen te studeren aan Amsterdam University College. Zijn debuut als dichter maakte hij in 2017 tijdens een groot evenement in het Łazienki Park in Warschau dat werd georganiseerd door de Poolse dichter Jarosław Mikołajewski. De Poolse literatuur, die dankzij de roerige geschiedenis van het land volgens Wieczorek een unieke belichaming van universele waarden en idealen vormt, is voor hem de belangrijkste inspiratiebron. Wieczorek is vooral geboeid door de manier waarop enerzijds de wreedheden van de vorige eeuw en anderzijds de idealen van een verenigd Europa vertolkt worden in de literatuur. Momenteel werkt Wieczorek aan zijn eerste dichtbundel, getiteld 'to nie czas na poezję' ('dit is geen tijd voor poëzie').

LEON WIESELTIER (Verenigde Staten, 1952) is schrijver, criticus en een van Amerika's meest spraakmakende publieke intellectuelen. Na meer dan dertig jaar als belangrijkste literatuurredacteur van *The New Republic* verliet hij dit invloedrijke tijdschrift in 2014 uit onvrede met het beleid. Hij schreef ook literaire beschouwingen en artikelen over maatschappelijke onderwerpen voor het literair-culturele tijdschrift *The Atlantic*. Wieseltier, wiens aangrijpende dagboek *Kaddisj* (1998) de thema's van verlies en geloof, vrijheid en voorbeschikking fenomenaal aansnijdt, is een overtuigd jood.

What's to be done?

Een werksessie onder leiding van Rebecca Foon

Het Nexus Instituut krijgt vaak de vraag hoe de ideeën en het idealisme die de deelnemers aan de Nexus-symposia en -conferenties inspireren in de praktijk kunnen worden gebracht. Om aan deze vraag tegemoet te komen, zal het jubileumsymposium 'The Magic Mountain Revisited' eindigen met een werksessie onder leiding van Rebecca Foon.

Rebecca Foon is samen met Jesse Paris Smith initiatiefneemster van Pathway to Paris, een organisatie die kunstenaars, musici, activisten, wetenschappers, burgemeesters en ondernemers samenbrengt om het maatschappelijk bewustzijn ten aanzien van klimaatverandering te vergroten én praktische aanbevelingen te doen aan overheden, bedrijven en individuen met als doel het klimaatakkoord van Parijs te realiseren. Als geen ander weet Foon de brug tussen ideeën en praktijk te slaan. Na afloop van het zaalprogramma van het Nexus-symposium zal zij met de nieuwe Hans Castorps en met het publiek van gedachten wisselen over de manier waarop idealen in de praktijk gerealiseerd kunnen worden en welke verantwoordelijkheden daarbij horen.

De werksessie vindt plaats in een besloten deel van de foyer van de Nationale Opera & Ballet, tussen 16.10 en 16.50 uur. Geïnteresseerden kunnen zich aanmelden door een mail te sturen naar info@nexus-instituut.nl. Houdt u er rekening mee dat het maximum aantal deelnemers vastgesteld is op 50 vanwege het interactieve karakter van deze werksessie. Nexus-leden hebben voorrang bij aanmelding.

Het verslag van deze werksessie, verzorgd door Rebecca Foon, zal gepubliceerd worden op de Nexus-website.

Nexus Instituut | Kollenbergweg 1 | 1101 AT Amsterdam | 085-047 1229
info@nexus-instituut.nl | www.nexus-instituut.nl

INDOFIN GROUP

De 100 van 2500

De Beschermers van het Nexus Instituut

De 25-jarige geschiedenis van het Nexus Instituut is een opmerkelijk succesverhaal. Het begon in 1991 met het tijdschrift *Nexus*, waaruit in 1994 de oprichting van het Nexus Instituut voortkwam, dat al snel internationale faam verwierf voor de unieke wijze waarop het de geest van het Europees humanisme levend weet te houden en een universitas-ideaal nastreeft dat in de academische wereld al lang niet meer bestaat. In die 25 jaar hebben al honderden beroemdheden uit de wereld van kunst, cultuur, wetenschap en politiek het Nexus-podium betreden. Een kleine greep uit een lange lijst: Amos Oz, Mario Vargas Llosa, Margaret Atwood, John Coetzee, Susan Sontag, Richard Rorty, Ágnes Heller, Jürgen Habermas, Patti Smith, Sonia Gandhi, Ai Weiwei, Simon Rattle, Wole Soyinka, Jeb Bush, Daniel Barenboim, George Steiner, Garry Kasparov, José Manuel Barroso, Azar Nafisi, Amartya Sen, Anne Applebaum, Simon Schama…

Het bestaan van een geheel onafhankelijk instituut dat zich verzet tegen de troosteloosheid van het niets weten en het fanatisme van het enig weten, en zich inzet voor het behoud van onze vrijheid en democratie, is in tijden van de miskenning van de betekenis van intellectuele vorming enerzijds en de opkomst van extreme vormen van politiek anderzijds allesbehalve vanzelfsprekend. Dat het Nexus Instituut al 25 jaar bestaat, is grotendeels te danken aan loyale leden, genereuze Vrienden en fondsen, en enkele politici in Nederland die het belang van het Nexus Instituut onderkenden en ook de moed hadden daarnaar te handelen.

Die politieke steun is helaas steeds minder vanzelfsprekend geworden onder druk van extreme politieke krachten. Om het Nexus Instituut sterker te kunnen maken in tijden waarin ons werk meer dan ooit nodig is en de vraag naar onze activiteiten groeit, zoekt het Nexus Instituut de 100 van 2500: de kring van Beschermers van het Nexus Instituut.

U wordt een Beschermer door het invullen van een periodieke overeenkomst met de Stichting Vrienden van het Nexus Instituut waarin u aangeeft vijf jaar lang jaarlijks (ten minste) 2500 euro te doneren. De Stichting Vrienden van het Nexus Instituut heeft een culturele ANBI-status, waarmee uw donatie van 2500 euro u, afhankelijk van uw persoonlijke situatie, netto zo'n 1200 euro per jaar kost.

Wilt u toetreden tot deze kring van Beschermers? Neem dan contact op met Eveline Riemen – van der Ham, zakelijk directeur van het Nexus Instituut, met een mail naar ham@nexus-instituut.nl of bel naar 085-047 1229 voor meer informatie.

UITNODIGING

Als Beschermer ontvangt u, naast het tijdschrift en vipkaarten voor activiteiten, ook een uitnodiging voor u en een introducee voor het sprekersdiner na afloop van het jubileumsymposium op zaterdagavond 21 september in Amsterdam. Desgewenst noemen we uw naam in onze brochures.

Opmaak: Next Step, Tilburg. Druk: Drukkerij Groels, Tilburg

Aanmeldkaart

Wij ontvangen uw aanmelding bij voorkeur via de website www.nexus-instituut.nl. Mocht u niet in de gelegenheid zijn uw bestelling online te plaatsen, vult u dan deze aanmeldkaart volledig en aan beide zijden in.

Ja, ik kom naar het Nexus-symposium op zaterdag 21 september 2019 en bestel:

____	kaart(en) voor het standaardtarief	€ 70,00
____	kaart(en) als lid (max. 4)	€ 40,00
____	kaart(en) als jongere (t/m 30 jaar)	€ 20,00
O	1 kaart als Connect-lid (t/m 35 jaar)	€ 15,00
____	kaart(en) als Amicus van het Nexus Instituut (max. 2)	gratis
____	kaart(en) als Patronus of Maecenas van het Nexus Instituut (max. 4)	gratis

Een lunch wordt u door het Nexus Instituut aangeboden.

Ja, ik word lid van het Nexus Instituut, ontvang het tijdschrift *Nexus* en profiteer van de aantrekkelijke korting op de entreeprijs van het Nexus-symposium 2019.

O	Lidmaatschap Nexus Instituut 2019	€ 70,00
O	Tweejarig lidmaatschap Nexus Instituut 2019-2020	€ 130,00
O	Driejarig lidmaatschap Nexus Instituut 2019-2021	€ 190,00
O	Connect-lidmaatschap 2019 (t/m 35 jaar)	€ 50,00

O Ja, ik bestel een exemplaar van *Nexus* 82, met de weergave van het symposium en nieuwe prachtige essays (verschijnt december 2019)* à € 25,- en € 5,- verzendkosten.

**Als u in 2019 lid bent van het Nexus Instituut, ontvangt u dit nummer van het tijdschrift als onderdeel van uw lidmaatschap.*

Vergeet niet aan de ommezijde uw gegevens in te vullen!

Graag de aanmeldkaart afknippen, invullen en opsturen.

MIJN GEGEVENS (*tevens factuuradres*)

Naam _____ M/V

Adres _____

Postcode en woonplaats _____

Telefoon _____

E-mail _____

Geboortedatum _____

Ik betaal door middel van:

O Een machtiging tot incasso

IBAN ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

O Een factuur (plus € 1,50 aan administratiekosten)

Handtekening voor akkoord _____

Datum _____

IN EEN ENVELOP ZONDER POSTZEGEL OPSTUREN NAAR

NEXUS INSTITUUT
Antwoordnummer 9
4800 WB Breda